

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ

Адрэс Рэдакцыі й Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ,
ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 га-
дзіны апрача свята.
Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз.

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Цана абвестак:

на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-й — 25 гр. і на
4-й — 20 гр. за радок дробнага друку у вад-
най палосцы. Жадуючыя іншых абвестак павін-
ны звярнуцца да Адміністрацыі.

Легальнасць партыяў.

У сувязі з разростам „Грамады“ польскія правыя партыі падалі ў Сейме, на апошнім паседжанні, прапазыцыю аб развязанні Раб.-С. Грамады. Дзеля таго, што польскі Сейм, у сваёй пераважнай большасці, зьяўляецца абараніцелям інтэрэсаў багатых уласнікаў, апрача таго, гэтая большасць увесь час будзе нацыянальную польскую дзяржаву, у якой меншасці павінны быць грамадзянамі без правоў (але з цяжарнымі абавязкамі), — можна спадзявацца яе адумасловага пераследавання. Над гэтай справай нам беларусам, незалежнікам нельга прайсці моўчкі; павінны мы выявіць сваё становішча.

Асновай усіх дэмакратычных гаспадарстваў зьяўляецца вольнасць палітычных пераконанняў як адзінак, так і грамадаў — партыяў. Чым дзяржава ёсць больш дэмакратычнай, тым больш пасоўваецца гэтая палітычная свабода. У сапраўды дэмакратычных гаспадарствах усе партыі бываюць легальнымі, на т комуністычнай. Польшча, якая аб сваім дэмакратызме ўсюды пве, калі ня хоча йсці ў процыму дэспатызму й самаўладства цяперашняй шляхты-бюракратыі, павінна ўшанаваць здабычы заходня-эўрапейскай дэмакратыі. У іншым выпадку чакае яе доля, якая ўжо спаткала яе адно бюракратычнае гаспадарства — развал. У дэмакратычных дзяржавах найвышэйшай уладай зьяўляецца сам народ; улада апіраецца на ўсё грамадзянства. Калі ўлада згубіць сувязь з грамадзянствам, калі пачне акцыю проціў вялікіх частак гэтага грамадзянства, няўхільна чакае гэтую ўладу той ці іншы канец.

У Польшчы якраз відзім такое зьявішча; польскія ўлады ў працягу ўжо некалькі гадоў вядуць працу проціў нацыянальных меншасцяў, проціў 14 мільёнаў насяленя: Беларусаў, Украінцаў, Ліцьвіноў і Немцаў.

Акцыя проціў Грамады паднята польскімі партыямі між іншым і дзеля таго, што яна мае назоў беларускай грамады, бо інакш немагчыма вытлумачыць гэтай акцыі. Чаму польскія партыі не падалі прапозыцыі аб развязанні „Niezależnej Partji Chłopskiej“? Гэта-ж партыя Ваявудзкага тое самае, што „Грамада“ Тарашкевіча! Ваявудзкі кіруе, як адной, так і другой! Дык бачым, што ўсялякі назоў беларускай працы непадабаецца польскім, уплываючым на ўладу, колам. Гэта нас ня дзівіць, бо гэта-ж ня першы і не апошні факт варожых адносінаў да беларускага руху. Стоючы на грунце поўнага дэмакратызму, стаім за легальнасць усіх палітычных партыяў. Толькі тады, калі ўсе партыі будуць легальнымі, грамадзянства безстаронна можа ацаніць вартасць кожнай з іх і свабодна гуртавацца наводле сваіх пераконанняў. Выказваючыся проціў развязання „Грамады“, зусім не баронім гэтай партыі. На-

адварот, працу „Грамады“ лічым вельмі шкоднай, бо яна хоча наш народ вызваліць з аднаго ярма, каб пасяла аддаць у другое ярмо.

Але беларускі народ сам зразумее дзе яму лепш, хто яго бароніць і за кім ён павінен ісці.

Незалежна ад акцыі „Грамады“, якая мае спецыфічны, ня наш сялянскі, характар, нацыянальнае усведамленне вёскі йдзе сваім нармальным шляхам.

А. Саюзнік.

За мову гэтага аўтара Рэдакцыя не адказуе.

Рэд. „Сял. Нивы“.

Трымаймася свайго!

Калі адзін чалавек у сваім жыццю можа яшчэ абыйсціся бяз веры, звычай, песьні музыкі і г. д., то агулам народы жыць бяз гэтага ня могуць. Гэта іхняя неад’емная духовае страва. Усе народы, якія толькі існавалі і існуюць на зямной кулі, мелі і маюць сваё народнае творства, гэта значыцца, абычай, песьню, музыку, легенду, прыказку, жарт. Што край то й абычай, кажа наша народная прыказка. І праўда, трудна знайсці на зямлі, такое племя, народ, каторы жыў-бы бяз гэтай духовай ежы. Розніца толькі ў тым, што ў культурнага Француза, яна акрашана сучаснаю культурай, а ў Самаеда, жыхара непраходнай тундры, у перабытным стане. Але ўсе гэтыя труднасці, немагчымасці губляць сваю сілу, як толькі пераступіць парог нашае Бацькаўшчыны. У нас усё магчымае. Ня думайце, крыў Божа, што ў нас жывуць людзі бяз веры, звычай, абычаю песьні, не карыстаюцца легендаю, прыказкай, жартам. Не, усё гэта ў нас у Беларусі вельмі любяць і шануюць, але, на жаль, не свае роднае, беларускае, а чужацкае, прыкладам польскае або расейскае.

Так у нас думаюць, што маліцца Богу павойму, у сваёй беларускай мове ня варта. Усе роўна, кажуць, яна да Бога ня дойдзе, затое, калі памоліцца папольску, або расейску, то ласка Божая, сама спадзе на галаву.

Спаўняць свой звычай, абычай, таксама, кажуць, нягожа, бо ён „музыка“ і, а вольней, кажуць, бяры, ды абхадзіся у сваём жыцці, абычаю польскім, расейскім, турэцкім, бо гэта шляхотныя, культурныя. Песьні пяць, скакаць у нас любяць, болей чым дзе, асабліва нашая моладзь.

Але трэба толькі паслухаць гэтых песьняў, пабачыць скокаў і сэрца напоўніцца сумам, нудою. Пачуем песьню польскую, расейскую, хінскаю, толькі не беларускую. Будзеце бачыць навамодныя вальсы, полькі, а беларускага нацыянальнага скоку вы ня ўгледзіце.

Гэта смутнае зьявішча! Тады, калі наш абычай, напрыклад, хадзіць з валочобным на Вялікдзень, шчадраваць на Каляды, спраўляць зажынкі, дажынкі, дзяды, вясельныя абычай і інш, нічым ня горшы за якісь там польскі ці расейскі.

Чым нашая песьня, горшая за іншую? Хіба тым, што ў нашай песьні болей кажача аб долі гаротнага селяніна, чым, аб салаўях, каханьню. Наадварот нашая песьня на апошнім выстаўце ў Маскве, заваявала шмат сымпатыі з боку Расейцаў, Палякоў і інш. Чым нашая музыка, дуда, цымбалы, іскрыпка горшая за расейскую балалайку, а наша „Лявоніха“ за навамодны вальс? Ды нічым, болей чужацкае вяс-

* * *

Стань

І глянь:

Вось па небе бліскачая зорка плыве,
Зорка ўкутана цемрай... цемра гоне яе..
І здаецца бясконца цемра зорку заб’е;
Згасе зорчын агоньчык і ня будзе яе.

Ты аднак

Ляж наўзнак

І ўцем свае вочы у выш,

Спраўдзь, ці добра глядзіш,

Ці ня склеіў вачэй табе сон,

Бо да нас так прысвойніўся ён,

Што на т сонца у дзень ня відаць...

Глядзі ў выш і старайся ня спаць.

Зоркі крок,

З боку ў бок,

Ты глядзі

І слядзі,

Як яскрава ў ночы б’е зорачкі свят.

Пора цемру глыбока яе вагнаецвет.

Цэлу ноч

Ня сплюшч воч,

Бо ураньні ня будзеш на зорку глядзець,

Зорка зь цемраю разам навекі памрэць...

Ты аб зорцы ўспамін захавай

І ноч досьледу ўсыяж спамянай.

А паверыць гэтак будзе найлягчэй табе,

Што агоньчык зоркі яркі толькі ў ночнай

[цэме.

7-X-26.

Фр. Грышкевіч.

ласці жыцця, славянскай прасьціні. Што-ж датычыцца беларускай прыказкі, легенды, жарту, то гэтага вы зусім не пачуеце, хаця-ж да вашага вуха й будучы далятаць анекдоты, жарты, узятыя із расейскага або польскага жыцця. Зьбіраць-жа й запісваць гэтае народнае творства, недакончаную працу нашых дзядоў і прапчураў і гэтым парадкам улажыць у гэты скарб і сваю долю працы, рэдка знайдзеце ахвотніка.

Вось якія існуюць пагляды ў Беларусаў, на ўсе сваё роднае, беларускае! Асабліва гэта прыкметна сярод нашае інтэлігенцыі, мяшчанства, і ў некаторых багатых сялянаў. Гэтак адносіцца да свайго нягодна; чужніку: Расейцу, Паляку, Ліцьвіну, Латышу, усё гэта ярка кідаецца ў вочы й дае ім прычыну крычэць, што Беларусаў няма.

Вось і гэта мае прымусіць нас Беларусаў адносіцца да ўсяго свайго роднага, беларускага ўважней, з пашанаю, ня чурацца сваіх абычаяў, песьняў, а спаўняць, пяць усюды, дзе-бы нас доля ня кінула. Гэта трэба рабіць дзеля таго, што ў гэтым нашая нацыянальная сіла, нашае шчасьце, багацьце, нашае незалежнасць. Народ, каторы чураецца сваіх звычай, абычаеў, песьні, або абыходзецца чужым, пазычаным, ня варт добрага слова, кожны глядзіць на яго з пагардаю. Мы-жа Беларусы маем усё сваё, пазычаць ад іншых народаў нам няма чаго, дык наш абавязак ёсць трымацца свайго роднага, беларускага.

Можна карыстацца з эўрапейскай культуры, ісці разам з прогрэсам і разам з тым высака трымаць свае нацыянальнае імя, даражыць сваім абычаем, песьняю, музыкай, прыказкаю, памятуючы, што гэта найвялікшы знак нашага нацыянальнага існавання. Дык трымаймася свайго!

К. Матусэвіч.

Д-р Я. БАСАНОВІЧ.

Угодкі д-ра Я. Басановіча.

Сёлета 23-га лістападу літоўскі народ святкаваў 75-ыя ўгодкі радзінаў і 50-ыя ўгодкі працы свайго вялікага дзеяча й наўчонага д-ра Яна Басановіча.

Паважаны юбіляр радзіўся ў 1851 годзе ў вёсцы Ожкабале ў Сувалічыне. Сярэдняю школу скончыў у Марыямполю. Далей вучыўся ў маскоўскім унівэрсытэце спачатку на гістарычна-філэлагічным факультэце, а потым перайшоў на факультэт мэдыцынскі, каторы і скончыў у 1879., дастаўшы лякарскі дыплём.

Па сканчэнню ў-ту Я. Басановіч паехаў на запросіны баўгарскага ўраду ў Баўгарыю. Адтуль з навуковымі мэтамі даведаваўся ён да Ведня і Прагі.

Але не такі быў чалавек д-р Я. Басановіч, каб доўга заседзіцца заганіцам. Ён рваўся ў роднаю Літву, дзе яго чакала мноства працы. У 1883 г. ён прыязджае ў Прусею або Малую Літву. Тады толькі пачынаў будзіцца літоўскі народ да свайга нацыянальнага жыцця. Работы было шмат, а рабочаеў мала. Д-р Я. Басановіч, не зважаючы на нішто, закладае й рэдагуе агульна-літоўскаю часопіс нацыянальнаю „Aušra“. Ад „Aušry“ пачынаецца запраўдны літоўскі рух адраджэнскі. Значэнне „Aušry“ для літоўскага адраджэння можна прыраўнаваць да значэння „Нашае Нівы“ для адраджэння беларускага. „Aušra“ разыходзілася ня толькі ў прускай часці Літвы, але па ўсёй Літве, значыцца й тэй, што была пад Расеяй; часопіс перавозілі контрабандай праз граніцу і тады рассылалі па ўсім краю. Адгэтуль д-р Я. Басановіч робіцца павадзіром усяго літоўскага руху, добра вычуваючы патрэбы й заданні і смела іх умяццяўляючы. У 1905 г. зь ягонай ініцыятывы склікаецца літоўскі зьезд у Вільні, званы Вялікім Соймам, каторы выстаіў дамагань-

не шырокай аўтономіі Літвы. Значэнне гэтага зьезду і кінутага ім лёзунгу аўтономіі — вялізарнае. Дзякуючы яму літоўскаму руху была дадзена новая магутная пружына, а, з другога боку, літоўскі народ гатаваўся душэўна да свае гаспадарсьцьвенасці.

Увесь далшы час і дагэтуль д-р Я. Басановіч быў адным зь першых на літоўскай навуковай, грамадзкай і політычнай ніве. У 1907 г. ён закладае Літоўскае Навуковае Т-ва ў Вільні. Ён-жа ў часе нямецкай акупацыі першы выступіў з дамаганьнем поўнай незалежнасці Літвы.

Д-р Я. Басановіч ёсьць найлепшым прыкладам як трэба працаваць для роднага народу. Яго нішто не адхінула ад гэтае працы, ішоў ён да свае мэты ўсестаронняга, поўнага адраджэння свайго народу — упорна, сьветэматычна й вытрывала. Дык і няма дзіва, што рэзультаты працы ягонае — вялізарныя.

Дык няхай яшчэ доўга жыве паважаны юбіляр на славу братняга нам Народу Літоўскага!
Я. С.

Як выпісаваць календары і кнігі.

Вышсуючы календары ці наагул кніжкі, нашыя людзі часта ня ведаюць як найлепей пасылаць на іх грошы і ад гэтага шмат трацяць.

Дык тутака падаем, што найтаней абходзіцца пасылаць грошы пераказам (przekazem) На другім баку пераказу ў назначаным месцу можна напісаць, на што пасылаецца грошы.

За пасыланьне грошаў пераказам гэтак трэба плаціць: хто пасылае да 10-ёх зала-товак, той плаціць 10 грошаў, ад 10 да 25 зал. — 25 грошаў, ад 25 да 50 зал. — 40 гр., ад 50 да 100 зал. — 60 гр., ад 100 да 250 зал. — 80 гр.

Даражэй абходзіцца пасылаць дробныя грошы паштовымі маркамі ў простым або ўпісаным (заказным, polecenym) лісьце. Прыкладам, адзін падпішчык прыслаў у Рэдакцыю ў упісаным лісьце паштовымі маркамі грошы на календар. За ўпісны ліст ён заплаціў на пошце 50 гр. але перасылка гэтых грошаў пераказам яму абыйшлася-б толькі 10 гр. дык ён бяз жаднай патрэбы страціў 40 гр. Калі-б ён перасылаў у звычайным лісьце, дык страціў-бы 10 гр. і ня быў-бы пэўным ці ліст дойдзе. Найгорай выпісаваць кніжкі накладной платай („za robnaniem“), бо, апрача платы за перасыланьне, пошта бярэ за накладную плату 70 гр. Прыкладам, пасылаючы накладной платою 3 экз. Бел. Нар. Календара трэба заплаціць пошце за перасылку 30 гр. і 70 гр. за накладную плату.

Дык яшчэ раз кажам, што найляпей усялякія грошы пасылаць пераказам.

Із Захадзья Беларусі.

Краў даляры.

Паліцыяй задэраны паштовы ўраднік у м-ку Солах, Ашмянскага павету, якісь Масьцібродзкі. Гэты пан Масьцібродзкі краў даляры з амэрыканскіх лістоў. Відаць, падобныя „добрыя“ ўраднікі позна перадаюць падпішчыкам або й зусім задэражваюць беларускія газэты на поштах.

Да дзейнасьці „Грамады“.

„Kurjer Wileński“ у № з 24 лістападу пішучы аб дзейнасьці „Грамады“ канчае гэтак „калі ўрад ня дасць выхаду забранай энэргіі ў дзейнай працы творскай, легальнай, у варганізаваньню культурнага й самадзельнага жыцця, дык сьледамкі (насьледкі) цяперашняга палажэньня могуць выклікаць падзеі вельмі далёка идучыя.

Мяляцца тым, каторыя думаюць, што аднымі перасьледаваньнямі вылучаць нашую зварою запраўднасць „Сялянская Ніва“ ўжо гэта даўно пісала.

Асадніцкі зьезд зь Віленшчыны.

17-га лістападу быў у Вільні годні зьезд вайводакай рады асаднікаў Віленшчыны. Зьезд вельмі гарача вітаў Віленскі вайвода Ўл. Рачкевіч, дырэктар Гаспадарсьцьвенага Банку Земельнага Л. Марцэлевіч і старшыня Акружнага ўраду Земскага Ланчыцкі. Вось чые яны прыяцелі!

„Kur. Wil.“ піша: „З дакладаў з пав. Браслаўскага, Дзісьненскага, Ашмянскага, Пастаўскага, Віленска-Троцкага й Вялейскага вынікае, што жывецца асаднікам наагул добра“ (чому не! мы ведаем даўно. Але як нягодна жывецца ад асаднікаў нашаму народу!)

Зьезд пастанавіў дамагацца, каб звычайная ўстава аб асадніках была пашырана і на т. зв. калішняю „Сярэдняю Літву“. Глядзеце Беларусы Віленскага, Ашмянскага ў суседніх паветаў, вас будучь крывізіць аднолькава з рэштай вашых братоў!

Зьезд паслаў тэлеграмы Яз. Пілсудскаму, ген. Жэлігоўскаму і біскупу Бандурскаму. Ну ведама!

Дзіўна, што не паслаў яшчэ тэлеграмы арцыбіскупу Ялбжыкоўскаму.

Лісты.

Арцыбіскуп палячыць.

(Барадзёнічы, Браслаўскага пав.).

Яшчэ адзін удар па Беларусях. Польскі арцыбіскуп, каторы толькі-што прыехаў у Вільню, здолеў ужо прыслаць Барадзёнічам другога ксяндза—польскага прэфэкта. У далёкія, глухія ды бедныя Барадзёнічы прыслаць другога ксяндза ды Паляка, гэта нешта значыць. У нас, праўда, даўно ўжо польскі фронт заламаўся, а жыцьцё ўсё пайшло тут набеларуску, дык трэба-ж было ратаваць палажэньне і польскасць у Барадзёнічах падмацаваць другім ксяндзом—

Поэтыцкае творства Які Купалы.

(Дзеля 20-х угодкаў юнага літэратурнага творства).

1. Творства лірыка-эпіцкае.

IV. „Спадчына“.

(Гл. № 39 „Сял. Нівы“).

Адзьдзел IV-ты „Спадчыны“ пасьвячаны тэмам любойніям.

У невялічкім гэтым адзьзеле мастацкая роўня вершаў не падняўся вышэй, чымся у аналёгічным адзьзеле папярэдняга зборніку — „Шляхам жыцьця“.

Большую частку гэтага адзьзелу займае харошая пазма ў 14 абразоў пад назовам „Яна і я“ (ст. 107 — 120).

„Яна і я“, гэта сялянская ідыльля, гэта якась сымфонія каханьня дзвюх людзкіх адзінак на ўлоньні Прыроды, поўная гомерыцкай прасьціні і сакавітасці!

Паўнае паймо аб гэтым творы дадуць назовы асобных яго часьцінаў—абразоў; вось яны: 1) „Стрэча“, 2) „У хаче“, 3) „Праталіны“, 4) „За кроснамі“, 5) „Выган у поле жытвёлі“, 6) „Агляд поля“, 7) „Радаўніца“, 8) „Ворка“, 9) „Веліць палатно“, 10) „Сяўба“, 11) „Поліць агародніцу“, 12) „Яблыні цьвітуць“, 13) „На сенажаці“ і 14) „Краса свету“.

Ад усяго твору вее нявыказаным чарам першабытнага бытаваньня, сужыцця з прыро-

дай, сьвятой працы на раллі, маладой радасьці й бязгрэшнага каханьня...

На адумсловаю ўвагу заслугуюць у гэтым творы моцныя зротычныя акцэнты, гэтак рэдкія ў беларускай літэратуры (напрыклад абраз 13-ты „На сенажаці“).

З асобных абразоў трэ’ адцеміць I-шы — „Стрэча“, у якім добра адмаляваны спрадвечная ўзаемная да сябе цяга мужчыны згодна з непарушымі законамі прыроды, толькі разам творучых сынтэзы чалавека.

Вось яго пачатак:

„На крыжавых пуцінах з ёй сустрэўся—
„Куды ісьці, ня ведала яна,
„І я ня ведаў—ў полі я, ці ў лесе,
„І мне ляжала сьцежка не адна,
„Як путнікі заблуджаныя ў ночы,
„Стаялі мы пад труднай ношкай дум;
„Адно другому назіралі ў вочы
„І слухам клікалі найменшы шум.
„Стаялі мы. Нявіданыя дзівы
„Нас абымалі крыльямі сваймі,
„Шапталі мне: вазьмі яе, шчаслівы!
„Шапталі ей: сабе яго вазьмі!
„І рукі злучывалі нам на векі,
„Багаслаўленьне далі нам сваё
„Ісьці праз горы, далы, рэкі,
„Ісьці супольна праз усё жыцьцё.

... : . . . . .

„... І мы пашлі...“

Ізноў абраз VIII-мы „Ворка“,—цікавы сваім яскравым выяўленьнем сялянскае псыхікі Купалы, якая дадайма—выступае моцна ўва ўсім гэтым творы. Бо паслухайма толькі слоў „Воркі“:

„Вам людзі, што сваёй рукою белай
„Зямлі не кратаеце сэрца.

„Не дагадацца цераз век свой цэны
„Як сэрца чалавека б’ецца.
„Таго, які ўвосень, ці вясною,
„Зямлі сахой чапае грудзі,
„Або зарно хавае бараною,
„Каб вырасла для вас-жа, людзі“.

Гэтак прамаўляць можа толькі селянін, запраўдны сын вёскі!

Зь іншых абразоў трэ’ ўспомнець яшчэ пра 12-ты — „Яблыні цьвітуць“, поўны харошых малюнкаў шчаснага каханьня.

Вось, для прыкладу, які поўны гімн на чэсьць свае ўкаханае пня, перапоўненая шчасьцем і ўдзячнае ёй заласку каханьня, мужчынава сэрца:

„Мілая! О, колькі радасьці даеш
„Майму ты сэрцу маладому!
„Нават ты сама таго не спазнаеш,
„Які ты скарб у маім доме!...“

Пераходзячы да іншых вершаў гэтага адзьзелу трэба адзначыць гэтыя як: „Быў гэта сон...“ (ст. 122); „А яна...“ (ст. 124); „Ночы“ (ст. 125) і „Не глядзі...“ (ст. 126), якія вызначныя артызмам хвормы і глыбінёй зьместу, а гэтак-жа канцавы верхык адзьзелу „У злёбнім садочку“ (ст. 127), пісаны яшчэ ў 1905 г., які ўзварушае сваёй беспасярэднясьці і прасьцінёй зь якой апісана там сумная гісторыя аднаго „простага“ каханьня...

Гэтым канчаем агляд IV-га адзьзелу „Спадчыны“.

Я. Сьветазар.

Паляком. Вось тады як зрабілася, што мы маем аж двух ксяндзоў у Барадзенічах.

А што робіцца побач з намі ў суседніх ад нас парахвіях, дык і дзіўна і сьмешна людзям аб гэтым казаць. Дзеве парахвіі каля нас зусім ксяндзоў ня маюць. Пробашчы гэных парахвіяў, ня любячы сваіх авец беларусаў ад іх далёка паўцякалі. А ёсьць таксама дзеве парахвіі каля нас другія, у якіх на пяць і дзевяць тысячаў парахвіяў, а маюць гэных парахвіі толькі па адным ксяндзу. Ня прысылаюць туды ксяндзоў болей, так як у Барадзенічах за тым, што там крапчай трымаецца польская справа і што беларускіх ксяндзоў наш арцынастыр зганяе ў Польшчу, каб тут іх і духу ня было.

Што-ж тады ў Барадзенічах робіць гэны польскі ксяндз і чаго ён сюды прыехаў? Ён робіць тут, ведама, польскую работу. Свабодна апалачывае сабе мяйсцовых Беларусаў. Па школах у парахвіі вуча ён рэлігіі дзядей беларускіх папольску. У касцёле гавора ён навукі для Беларусаў таксама папольску. Во глядзіце як нашых Беларусаў Палячкі ўзяліся пад шэрсць гладзіць. Польскія арцыбіскуп ня пасьпеў нагой уступіць у Вільню, а як сярдзіта ўжо топча направа і налева правы беларускага народу, хопьба тым, што прыслаў ксяндза Паляка ў Барадзенічы.

Што-ж тады астаецца рабіць барадзеніцкім Беларусам? Ці для іх хопіць гэтага, каб зьяжыўшы рукі, сядзець ды маўчаць, глядзючы на сваю крыўду? Не! гэтага барадзеніцкім парахвіянам мала. Яны борзда й сьмела як адзін устануць і голасна паясуць сваю крыўду перад вочы каталіцкага арцынастыра, станоўка ад яго жадаючы быць справядлівым да Беларусаў у Барадзеніцкай парахвіі.

Дзядзька Якуб.

Лаштар любе даяры і здэкеуецца над Беларусамі.

(М-ка Тэлеханы, Коваўскага павету).

З Віленскай дырэкцыі прыслалі ў Тэлеханы новага паштара. Не пасьпеў стары паштар здаць новаму ўстановы, як ужо пайшлі чуткі, што новы паштар дастае з чужых лістоў сабе даяры. Аб гэтым неяк даведлася высшая ўстанова і прыслала ўрадніка (чыноўніка) на выпыты. Але выпыты гэтыя былі даволі дзіўныя: ураднік прыехаў, пад'еў, выпіў сабе добра ў паштара Антона Пяліны, ні ў кога нічога не папытаўся і паехаў назад.

Пасьля гэтага новы паштар надта зрабіўся вайлікім панам, як толькі мужык зайдзе на пошту, то лаіцца на чым сьвет стаіць. А пасьля так узьеўся на Беларусаў, што жыцьця не дае. У ролі мусіць інспэктара ці куратара, або шпіка, ён езьдзіць з паліцыяй у вёску Гарталь у справе школьнай. Там прынясьлі з гэтай вёскі падпісаць дэкларацыі воіту Людвіку Кавалеўскаму, а той, замест падпісаць, пабег на пастарунак і заявіў аб гэтым. Паліцыя зараз-жа прыехала туды, каб не дапусьціць беларускай школы. Так і зрабілі, напалохалі людзей, што тыя із страху адмовіліся ад сваіх падпісаў. Паштар дзеля гэтага здэкеу над Беларусамі, зачыніў навет пошту без пары. Гэта было 9 кастрычніка сёлета.

Шышка.

Вучыцель здэкеуецца.

(Пархвенаўская воласьць, Дзісьненскага пав.)

У Гнязьдзілаве жыве вучыцель (ведама-ж польскай школы) Рублеўскі. Гэты вучыцель нэсправядліва й вельмі карае за дзядей, што малыя, галодныя й з паловай вярсты ня могуць хадзіць у школу. А хто багаты, мае каня і яго (вучыцеля) возіць на кірмаш, таго не карае. Апрача таго гэты вучыцель вельмі любіць „падаркі“ а проста кажучы лапаны (хабары). Ня дай яму 10 яец, дык ён цябе лае і „рускім кацапам“ і „бальшавіком“ і хто ведае чаго ня выдумляе. Гэтак Палякі калечаць нашых дзядей сваёй моваю й падобнымі вучыцельмі

Ліс.

Цана білету на зьлезных дарогах падаражэе.

Ад 1-га сьнежня цана білетаў на зьлезных дарогах у Польшчы падаражэе ад 8 да 10 проц. Зьлезнадарожныя ўлады разглядаюць цяпер пытаньне аб паднятку цаны за правоз па зьлезных дарогах тавараў. Гэтак сам урад робіць дарагоўлю.

3 Радавае Беларусі.

Новы літаратурны гурток „Маладняка“.

З пачаткам новага школьнага году пры Рагачоўскім пэдагэгікуме арганізаваўся літаратурны гурток „Маладняка“. Цяпер у гуртку 30 чалавекаў.

2-гі Беларускі Дзяржаўны тэатр.

Апрача двух беларускіх тэатраў у Менску, 1-га Дзяржаўнага і Разьяднага тэатру Галубка — сёлета адчыняецца ў Віцебску 2-і Дзяржаўны беларускі тэатр.

Дырэктарам тэатру назначаны арт. Красінскі, які паведамляе прэсу, што першы сэзон адчыніцца 20 лістападу новай беларускай п'есай арт. Бэна — „У мінулы час“.

Трупа 2-га Дзяржаўнага беларускага тэатру складалася з гадуноў Беларускае Драматычнае студыі, якая працавала 4 гады пры Маскоўскім Мастацкім тэатры.

Грамадзянства Віцебску зь вялікаю цікавасьцю чакае адчынення тэатру.

У Інстытуце Беларускай Культуры.

Адзьдзел літаратуры й мовы.

Камісія па складаньню акадэмічнага слоўніка, літаратурная, фольклёрна-дыялектычная, тэрміналёгічная і правапісная часова яднаюцца ў аддзел літаратуры і мовы.

Ці гэта мае значыць, што праца гэтых камісіяў звужаецца?

Зь Незалежнае Літвы.

У Ліцьве земляробам лепей.

Літоўскія земляробскія арганізацыі, каторыя маюць у Ліцьве вялікаю сілу, патрапілі зрабіць уплыў на ўрад, які значне зьменшыў падаткі ад зямлі; цяпер земляробскія арганізацыі ў Ліцьве дамагаюцца, каб з заграічнай пазыкі назначыў урад 75 проц. на земляробства і толькі 25 проц. на промысл і гандаль. А трэба яшчэ адцемиць, што ў Ліцьве памагаюць простым земляробам-сялянам, а не паном-кывапіўцам, ад каторых тамака адабралі зямлю і раздалі малазямельным і беззямельным мясцовым сялянам.

НАВІНЫ.

— 20-я ўгодкі выхаду ў сьвет „Нашае Нівы“. Першы нумар другога беларускага газэты „Наша Ніва“ выйшаў 10 (23) лістападу 1906 году, дык цяпер споўнілася 20 год ад яе выхаду.

— Сьвяткаваньне ўгодкаў д-ра Яна Басановіча. Увечары 23-га лістападу ў залі Купецкага Клубу віленскае літоўскае грамадзянства сьвяткавала 75 ўгодкі радзінаў і 50 ўгодкі працы д-ра Я. Басановіча. Сьвяткаваньне пачалося ўрачыстым паседжаньнем Літоўскага Навуковага Т-ва ў Вільні, каторае адчыніў д-р Ольсэйка. Лекцыю на тэму: „Д-р Я. Басановіч як новы этап у літоўскай навуцы“ прачытаў кс. д-р Заянчкоўскі. Просьба гэтага віталі паважанага юбіляра прадстаўнікі, літоўскія і чужыя ўстановы і арганізацыі. Было так-жа шмат прывітаньняў з-заграіцы. Ад Беларусаў віталі ў харошых прамовах кс. пасол Адам Станкевіч (ад Беларускага Інстытуту Гаспадаркі й Культуры) і грам. Антон Луцкевіч (ад Беларускага Навуковага Т-ва).

Другі адзьдзел угодкавага вечару склаўся з багатага канцэртнага адзьдзелу і цікавай п'есы, у якой прадстаўлялася, як Ліцьвіны пераносіць контрабандай праз пруска-расейскую граніцу выдаваньня д-рам Я. Басановічам у Тыльжы літоўскія газэты й кнігі. Вялікая зала купецкага клубу поўна была народу, каторы, здаецца, перажываў усё тое, што рабіў юбіляр у сваім жыцьцю. Ня мала было й Беларусаў на ўгодкавым вечары.

— Зьезд літоўскага вучыцельства. Літоўскі Вучыцельскі Саюз склікае на 6 і 7 сьнежня зьезд літоўскага вучыцельства ў Сьвянцянках. Зьезд будзе ў залі літоўскай гімназіі. У зьездзе возьмуць учасьце літоўскія вучыцельні пачатковых і сярэдніх школаў, апроч таго т-ва „Rytas“. Зьезд будзе разглядаць агульны стан літоўскіх школаў Сьвянцянскага павету.

На зьездзе будуць прачытаны 4 практычныя лекцыі.

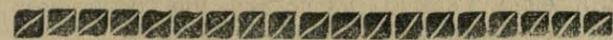
— Што вырабляе віленскі магістрат. Віленскі магістрат, складзены з польскай чорнай сотні, ня ведаець што зрабіць, каб дадзець віленскаму грамадзянству. У валопшнім часе выдумаў ён, каб собсьнікі дамоў (і найменшых!) ня мелі права чысьціць самі коміны, але іх чысьцілі магістрацкія чышчэльнікі і магістрат за гэта здаірае грошы, шмат большыя як стое сама работа.

— Да спагону падаткаў. Скарбовае ўпраўленьне дастала цыркуляр мін. фінансаў, прыпамінаючы, што канечне трэба наказаваць (паведамляць) плачэльнікаў за 14 дзён да зьбіраньня падаткаў.

ПРывітаньне.

Ад імя Рэдакцыі „Сялянскае Нівы“ шчыра вітаю арганізатараў новае часопісі ў Чыкаго (Амэрыцы) п. н. „Беларуская Трыбуна“. Верым, што ў недалёкім часе газэта прыйдзе на сваю родную мову і будзе сапраўдным сьветачам для Беларусаў эмігрантаў у Амэрыцы.

Ад імя Рэдакцыі
пасол Соіму
Ф. Ярэміч.

— Адкрыты старавечны мур. Капаючы канал праз Вялікаю вул. ў Вільні, работнікілучылі ў глыбіні 2-х мэтраў на шырокі мур, пастаўлены з каменья і чырвонай цэгля.

Мур гэты падобны да руінаў муру на Замковай гары, дык думаюць, што гэта астача якойсь старавечнай будоўлі або валаў.

— Марш. Яз. Пілсудскі ў Вільні. 25-га лістападу марш. Пілсудскі прыехаў у Вільню. „Kurjer Poranny“ піша: „У Вільні марш. мае адбыць сыцяг конфэрэнцыяў, датычных некаторых справаў з пуграной політыкі; конфэрэнцыі гэтыя быццам маюць датычыць таксама некаторых справаў славянскіх меншасьцяў, асабліва беларускіх. Але мы Беларусы аб гэтым нічагу сенькі ня ведаем.“

— Раманаўская царква. Ходзяць чуткі, што польскія чарнасоценцы ў Вільні зьбіраюцца сілкам заняць праваслаўнаю Раманаўскаю царкву. Мы дамагаемся спынення падобных разбойных самадумаў, бо ведама гэтакі захоп можа стацца толькі пры спагадным адношаньню да яго паліцыі.

— Пераход у „Марозаўшчыну“ прот. В. Гапановіча і протодыяк. Савіча. Протэрэй Васіль Гапановіч, каторы нядаўна пісаў, што марозаўшчына ня ёсьць „ані вунія, ані ўсходні абрад, а проста марозаўскія дзіўныя спробы яго „ня цягнуць“, надовячы разам з протодыяканам Савічам перайшоў у гэтыя марозаўскія спробы. Вось як адбіваецца маскоўскае ўзагадаваньне на нашых бацьках.

3 жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Да ведама адзьдзелаў.

Прадукцыйнасьць працы Гурткоў Беларускага Інстытуту Гаспадаркі й Культуры перадусім залежыць ад культурных працаўнікоў на мясцох бяз розніцы іх палітычных пераконаньняў і прыналежнасьці да той ці іншай партыі. Там, дзе няма адпаведных інтэлігентных сілаў, праца гурткоў ня толькі ня будзе разьвівацца, але можа яшчэ выклікаць розныя разчараваньні, як гэта ўжо здарылася з гуртком у Слоніцкім павеце.

У зьвязку з гэтым трэба вельмі асьцярожна адкрываць новыя гурткі.

Цэнтральны Урад.

3 Польшчы.

Дымісія віцэ-міністра асьветы Гайчака.

Міністар асьветы Бартэль даў дымісію віцэ-міністра асьветы Гайчаку, хоць гэты дымісый не прасіў. Гайчак польскі чарнасоценец і ведама непрыяцель школьнай нацыянальных меншасьцяў. Дык мы маглі-б зь ягонай дымісый дэшчыцца, калі-б былі іншыя людзі ў польскім урадзе, што справядліва адносяцца да Беларусаў. А дзеля таго, што такія нямашака, дык усё роўна, хто сядзіць у міністэрстве — эндэк, хадэк, пілсудчык і г. д., бо ўсе яны — адно ліха.

Дэлегацыя саюзу інвалідаў.

Нядаўна езьдзіла ў Варшаву дэлегацыя саюзу інвалідаў. Дэлегацыя прасіла дазваленьня таргаваць гарэлкаю ў сьвяточныя й нядзельныя дні а таксама ў дні тарговыя й кірмашовыя. Гарэлачныя крамы цяпер ня могуць быць бліжэй як 300 мэтраў ад касцёлаў. Інваліды дабіваюцца адмены гэтага загаду, каб гарэлачныя магазыны маглі быць да 100 мэтраў ад касцёлаў.

Прадстаўнікі інвалідаў дамагаюцца, каб ім дазволілі паслаць сваіх прадстаўнікоў у проціалькагольнай камісіі.

Вось інваліды, дык шчырыя барацьбіты з гарэлкаю. У іх-бы рукі адлаць усю „проті-алькагольнаю барацьбу“, дык гарэлка нястала-б, яе ўсю мусіць, выпілі-б, хоць усе на чыста пагалелі-б.

П'янтва пашыраецца.

Урад маніцца залегалізаваць так званую „процэнтна-кагольную“ ўставу. Легалізацыя гэтай мае датычыць колькасці месцаў прадажы алькаголю (гарэлкі і іншых хмельных напіткаў).

На 1500 жыхараў будзе адгэтуль адно месца прадажы алькаголю. Гэтакім парадкам можна будзе павялічыць лічбу канцэсіяў на пару тысячаў.

Да вайны гэтулькі ў нас монополю ў нас было. Як бачым, польская „культура“ у нас пашыраецца. Гарэлку, як ведама, прадаюць блізу што адны інваліды і асаднікі. 75 проц. з гакам манаполю ў руках інвалідаў. Рэшту п'яне маюць асаднікі.

Пішэце ў „Сялянскую Ніву“

аб усім, што вам баліць і што вам дорага: аб здзеках і крыўдах дазвананых ад адміністрацыі і іншых, аб зямлі, аб беларускай сьведамасці, аб асьвеце (школы і інш.), аб войтах, валасных радах і паведавых соймах, пішэце аб добрых учынках, каб людзі зь іх вучыліся, і аб бліжніх, каб адхінуць ад благога.

Пісаць трэба праўду. Хто ня хоча, каб ведалі яго праўдзівае прозьвішча, можа падпісавацца прозьвішчам выдуманым (мянюшкай), а побач з гэтым напісаць толькі першы раз сваё праўдзівае прозьвішча і адрэс для ведама рэдакцыі. Рэдакцыя сваіх карэспандэнтаў нікому не выдае.

Помнеце, што «Сял. Ніва» ёсьць газэтай усіх Вас, а дзеля гэтага жыцьцё кожнага вашага кутка мае адбывацца ў ёй як у люстры.

Што дзеецца ў сьвеце?

Сьмерць біскупа д-ра а. Язэпа Бацяна.

У нядзелю 21-га лістападу сёлета памёр у Львове ўкраінскі біскуп Луцкі а. д-р Язэп Бацяна. Нябошчык адзначаўся як вялікі царкоўны ўкраінскі народны дзеяч. Ён быў такжа шчырым прыхільцам беларускім.

Конгрэс Украінскага Нацыянальна-Дэмакратычнага Аб'яднаньня.

Надвочы кончыўся ў Львове зьезд найвялікшай украінскай партыі „Украінскага Нацыянальна-Дэмакратычнага Аб'яднаньня“. Зьезд прыняў праект праграмы, а таксама палітычны і арганізацыйны рэзолюцыі. У прамовах востра крытыкавана была польская палітыка. Араганы ганілі так-жа палажэньне ў радавай Украіне, дзе кіруе ўсім КП(б)У (комуністычная партыя Украіны), якая складаецца з 52 проц. Маскалёў, 23 проц. Украінцаў і 25 проц. Жыдоў. (У радавай Беларусі яшчэ горшыя адносіны, Рэд.) і ёсьць сэкцыя саюзнай (маскоўскай) комуністычнай партыі.

Прэзыдыум абранага Цэнтральнага Камітэту складаецца з гэтакіх асобаў: старшыня: Дзьмітры Лявіцкі (ён-жа быў старшынёю дагэтуль), заступнікі старшыні: сэн. М. Чаркаўскі Гр. Цершаковец і а. Л. Куніцкі; дэлегатамі ў прэзыдыум абрана д-ра Алякс. Маржчака і д-ра А. Траяна, а галоўным пісарам Вал. Цялевіча.

Францыя не баіцца Італіі, але яе сьцеражэцца.

З Парыжы наказуюць газэтам, што быццам ня праўда, каб французскі ўрад баяўся канцэнтрацыі італьянскіх войскаў ля французскай граніцы, але, каб несупакоўны элемэнт не зрабілі жадных непарадкаў, дзеля асьцярожнасьці зрабіў некаторыя прыгатаваньні (паслаў сваё войска на італьянскую граніцу), каторыя аднак маюць характар зусім нормальны. Добрая нормальнасьць.

Сьмерць Красіна.

24-га лістападу сёлета памёр у Лёндане радавы пасол Красін.

Паўстаньне ў Мэксыцы.

Газэта „Chicago Tribune“ наказуе з Мэксыкі, што тамака пашыраецца паўстаньне. Бітвы паміж войскамі ўрадовымі і паўстанцамі ня спыняюцца. Тры павадыры паўстаньня засуджаны на сьмерць.

Балтычная конфэрэнцыя паліцыі.

23-г лістападу сёлета пачалася ў Рызе конфэрэнцыя начальнікаў жызельнадарожнай паліцыі Літвы, Лацьвіі й Эстоніі.

Адаленьне Троцкага й Зіноўева.

Павадыр опозыцыі комуністычнай партыі Троцкі адалены із становішча старшыні тэхнічна-навуковага дэпартаменту найвышшай рады народнай гаспадаркі.

Адначасна спаўняючы камітэт комуністычнага інтэрнацыяналу аднагалосна паставіў адаліць другога павадыра опозыцыі Зіноўева із становішча старшыні 3-га (комуністычнага) інтэрнацыяналу.

Адгэтуль кіраўніцтва III Інтэрнацыяналу мае складацца зь некалькіх чалавекаў, сярод каторых будзе Бухарын. Далей конгрэс Інтэрнацыяналу апрабаваў тэзы Сталінавы аб палажэньню комуністычнай партыі ў радах.

Забастоўка англіцкіх вуглякопаў памалу заціхае.

24-га лістападу прышло на работу дальшых 20 тыс. 121 работнікаў. Усяго вуглякопаў працуе цяпер у капальнях 410,502. Ад 1-га лістападу вярнулася на работу 141 тыс. вуглякопаў. Павадыры вуглякопаў баяцца, што, пакуль яны дойдучь да паразуменьня, дык забастоўка сама скончыцца.

Міністар капальняў заявіў, што борзда будучь скасаваньня ўсе абмежваньні ў ужываньню вугальля.

Гаспадарскі адзьдзел.

Аб супалкавых малачарнях.

(Гл. № 37 „Сял. Нівы“).

Памяшчэньне.

Наймаючы будынак пад с. малачарню трэба звараваць асабліваю ўвагу на тое, каб ён быў магчыма па сярэдне вакуці, зь якой гаспадары будучь дастаўляць малака. Гэта дзельтаго, каб усім дастаўчыкам была меней-болей аднолькавая далечыня да малачарні і каб ніхто ня быў накрыўджаны. Таксама вельмі важна, каб блізу малачарні быў калодзевь, ці рака ізь сыцюдзёнай і чыстай вадою, бо малачарня спатрабуе шмат вады, а здалёку дастаўляць яе потрудна.

Памяшчэньне пад малачарню павінна быць вялічынёй такое, як сярэдняя гаспадарская хата — ушыркі арш. 9, а ўдаўжкі арш. 12. Памост у ваўсім памяшчэньні трэба зрабіць цымантовы і так яго парыхтаваць, каб наўкола па падсьценічу было спаховае паддymo. Плошча памосту павінна быць, у кірунку ад сьцен да сярэдзіны, таксама крыху спахова спушчана. У найніжэйшым месцы, дзе спаховыя нахіны зьбягаюцца, умуроўвуецца сыяковы выпуск. Гэта ёсьць такая прылада, каторая выпушчаючы з малачарні сыяковыя рыны брудную ваду і ўсякія нячыстоты, ня пушчае назад у малачарню сьмярдзючых пахаў. Купляецца яна ў складах малачарных машынаў. Трэба мяркаваць, каб сыяковы выпуск выпаў у гэтай часьці, у каторай будзе прыймо малака і перагон ягона кружаўцы (centrofiga). Усё памяшчэньне малачарні разьбіваецца на дзьве часьці і дзьве невялікія бакоўкі. Адгародны сьцены гэтых частак і баковак можна ставіць із сасновых дашчок якое любя таўшчыні. Дзельгэтага на выцмантаваным і ўжо зусім гатовым памосьце кладуцца цагляныя падстаўкі, дзьвевалёвай вышыні кажная, на дваршынянай воддаль адна ад аднае. На гэтых падстаўках кладуцца з сухога дзерава надрубёнккі, а на апошніх апіраюцца ўжо сьцены. Такім парадкам сьценкі будучь паднятыя на дзьве цалі ад памосту і вада з усіх частках часта па спаховых нахінах будзе зьбягаць у супольны сьдэк. Ад сыяковага выпуску павінны пад зямлёй праходзіць бэтонавыя трубы і адводзіць з малачарні ўсякія сьцёкі вон, магчыма далей ад будынку.

У першай часьці будзе прыймацца малака ад дастаўчыкаў і пераганяцца на кружаўцы (centrofiga), у другой сьмятана будзе перарабляцца на масла. У бакоўках ізноў у ваднэй будзе закісаць сьмятана, а у другой — зьмяшчацца канцылярыя. Сьцены наўкола і столь у малачарні трэба канечне пабяліць вапнай. Вельмі добра калі сьцены на аршыні зыспаду выцмантаваць; гэта бароніць будынак ад сырасьці і памагае удзенжаваць у малачарні чысьціню.

Малачарня ня можа абходзіцца бяз склепу. Вось дзельгэтага пад памешчэньнем, ці крыху воддаль ад будынку, трэба збудаваць сухі, пра-

вейны склеп. Сьцены склепу муруюцца з каменяня, а памост выліваецца цымэнтам. У такім склепе ўлетку робіцца масла і ўсягды там-жа яно хаваецца.

Купля машынаў і прыладаў.

Калі сябры с. малачарні паі паплацілі і грошы ёсьць, дык з купляй машынаў малы клопат. Урад супалкі звачуецца толькі да складу, дзе малачарныя машыны прадаюцца і паказуе якая колькасць малака будзе перарабляцца ў адзін дзень. Наймней зрабіць гэта праз Сувязь Малачарскіх і Яечных Супалак (Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich. Warszawa, Noża 51). Там-жа можна ўсягды даведацца і цану на машыны. Машыны трэба купляць сярэдняй велічыні. Практыка навучыла, што найболей падходнымі для супалкавых малачарняў будучь: кружаўка (centrofiga) пераганяючая 600 літраў малака ў гадзіну, маслабойка 300-літровая зьбіваючая за раз 100 літраў сьмятаны, апарат Гэрбэра (да здыманьня патрэбных пробаў тлу-стасьці малака на 16 бутырометраў і падходна датарнаваньня да вымагаў іншыя малачарні.

Як я ўжо пісаў у вадрыўку „Паі“ (глядзі № 34), што закладовы капітал на куплю машынаў і на ўладжаньне малачарні неабходна павінны злажыць сябры супалкі, так і тут адцемлюю, што браць машыны на павер непрактычна. За машыны трэба плаціць гатоўкай і толькі ў выпадку апошняй немагчымасьці можна прасіць паверу на нехапаючую часьць патрэбнай сумы. Сувязь Супалак Малачарскіх і Яечных можа ў такіх выпадках часьць сумы на кароткі час паверыць. Аднак урад с. малачарні павінен помнець, што доўг, то—бяда. Можна сьмела казаць, што с. малачарня, заложаная і пушчаная ў ход за пазычаньня грошы, датуль будзе хістацца й чаўраць, пакуль не паплаціць усіх даўгоў.

Ведама, гэтым прычыніцца да зьбезахованьня сяброў супалкі і ўраду, каторых напа-сьледак праца так дадзена, што кінучь і з агідаю ад яе адварнуцца. Вось дзеля гэтага пакуль сябры паёў не паўносяць, начынальнік за межы пэўнай працы не павінен ступіць аніводнага кроку. Лепей памалу, абы добра, як кажучь Немцы.

Залажэньне с. малачарні і пушчэньне яе ў ход гэта — толькі пачатак. Далейшае яе доля будзе залежная галоўна ад сьведамасці сяброў і ейнага ўраду.

Калі сябры і ўрад супалкі абавязкі свае перад малачарняю акуратна выпяўняць то борзда ўжыцьцёвіць яна ўсе спадзеі і станецца жаралом багацця і фактарам палешаньня гадюлі рагатае жывёлы ў сваёй ваколіцы.

М. Ш.

Канец.

— Курс на грошы. У Варшаве афіцыйны курс 25.XI. лічыўся 8 зал. 98 гр. за даляр. Рублі золатам—4.85, сiрабром—3.25.

На чорнай гелдзе ў Вільні 25.XI. плацілі за даляр 9 зал. 00 гр.

НАШАЯ ПОШТА.

Беларускі настаўнік: Прысланы Вамі загадкі пакуль што ня будзем друкаваць; мо падыйдуць у „дзяціны адзьдзел“, які манімся ўвесці. Пішэце карэспандэнцыі і іншае.

К. Матусевіч: Дасталі, дзякуем, будзем друкаваць. Не забывайцеся аб нас!

К. Паплаўскі: 3 заг. адгадалі. 3 экз. Беларускага Народнага Календара на 1927 г. за дзьве трэці цаны Вам пасланы.

З. Стацьця не актуальная, дзеля гэтага друкавацца ня будзем. Просім пісаць *весці* аб ідучых справах.

Дасталі:

Ад: Н. Якубоўскага, Мікалая Зайца, Акіма Пухлы, Мірона Савела, Івана Шлойды, Івана Красоўскага — па 1 залатоўцы.

Ад: Пётры Янкоўскага, Сымона Бондара, Акіма Мікуліка, Івана Каляды — па 2 зал.

Ад: Пётры Іванкі, Караля Дварэцкага, Івана Грыба, Мацея Віцьвінчыка, Васіля Былінскага, Хведара Вайтовіча — па 3 зал.

Усім новым падпішчыкам газэту пасылаем.

Кнігапісь.

„Slovansky Prehled“. Выйшаў № 9 (за лістапад) „Slovenskeho Prehledu“, выдаванага ў Празе (Чэхія) Адольфам Чэрным. У нумары надрукаваны агляд беларускага палітычнага жыцьця ў Заходняй Беларусі.